

Češki deželni zbor. — V češkem deželnem zboru skrbe Mladočehi, da politična vprašanja ne zginó z dnevnega reda. Tako je dr. Herold predlagal, da se osnujejo šole za narodne manjšine. Po tem predlogu bi se morali popisati otroci po narodnosti in če je v kakem kraju zadosti za šolo godnih otrok kake narodnosti, tedaj se zanje osnuje šola, naj že kdo zanjo prosi ali ne. Stariši, ki naznanijo napačno narodnost svojih otrok, naj se kaznujejo. Ta predlog pa najbrž ne dobi potrebne večine. — Mej češkimi veleposestniki se je pojavil razkol, ki utegne zanje še osodepolen postati. Okrog sedemdeset skoro samo neplemenitih veleposestnikov je osnovalo svojo stranko, katera se hoče strogo držati starega češkega programa. Govori se pa, da se pri tem ne ostane, temveč se baje še konservativno veleposestvo še dalje razcepi. Osnuje se neki nova skupina pod vodstvom grofa Harracha. Če se to zgodi, bode knez Schwarzenberg s svojimi pristaši prišel v manjšino in to bode hud udarec za koalicijo. Govori se pa, da si knez Schwarzenberg in tovariši s tem pomagajo, da se pridružijo levičarjem. Če se to zgodi, potem iz koalicije nastane le velika liberalna stranka.

Državno sodišče je zavrnilo pritožbo nekaterih slovenskih dijakov, ker jim je vlada prepovedala osnovati slovensko katoliško akademiško društvo „Danica“ s slovenskim poslovnim jezikom. Mi smo o svojem času bili izrekli svoje mnenje, da pritožba ni zakonito utemeljena, ker na Dolenjem Avstrijskem ni slovenščina državni jezik. Tega mnenja je tudi bilo državno sodišče. Vsa ta rabsodba v narodnem oziru nema dosti pomena, ker od kakega dijaškega društva na Dunaji pač nima posebne koristi pričakovati niti cerkev niti narod. K večjemu se bi razkol še zanesel mej dijake, ker bi jih že zavleklo v politiko v letih, ko je želeti, da se uče in za drugo javno življenje dosti ne brigajo. V utemeljevanji smo pa vendar nekaj opazili, kar se nam zdi jako pomenljivo. Državno sodišče omenja koliko Slovencev je na Dunaji in sklepa, da je to število premajhno, da bi se moglo trditi, da je slovenščina v deželi navadni jezik. To, da se je vzel v poštev samo Dunaj ne pa vsa Dolenja Avstrijska nam kaže, da so gospodje pri upravnem sodišči tega mnenja, da se ima ravnopravnost izvršiti po okrajih, ne pa po celih deželah.

Nemčija. — Kakor znano, je nemška vlada svoje dni, ko je moledovala pri poslancih, da bi glasovali za znano vojaško predlogo, obljubovala, da bode stroške za to reformo pokrila iz davkov, katere bo naložila bogatinom. Na to je pa nemška vlada, kakor se vidi, pozabila. Predložila je namreč državnemu zboru predlogo, po kateri naj bi se obdačil tobak. Ker v Nemčiji ni tobak državni monopol in se z izdelovanjem cigar in pridelovanjem tobaka bavijo po največ revnejši ljudje in se tako prežive, zadeli bi stroški za vojaško predlogo tudi nižje ljudstvo, torej reveže. Poslanci se bodo gotovo vedeli upreti vladi zaradi te nove predloge.

Italija. — V Italiji se prav pridno nabirajo darovi za sorodnika žrtev pri Aigues Mortesu vsled znanega pretepa mej laškimi in francoskimi delavci. Nabralo se je že 100.000 frankov. Nekateri listi nočejo nabirati darov. Vojni minister je prepovedal vsako nabiranje darov mej vojaki. Nabiranje darov ne izvira toliko iz dobrosrčnosti do nesrečnih sorodnikov padlih delavcev, kakor iz namena demonstrirati proti sodnemu oproščenju onih francoskih delavcev, ki so laške delavce v pretepu potolkli.

Francija. — Minoli teden vršile so se volitve edne tretjine francoskih senatorjev. Značilno pri teh volitvah je to, da so zmagali republikanci in to v kljub silni agitaciji od strani monarhistov, socijalistov in drugih. Kakor pri volitvah v poslansko zbornico, tako se je tudi sedaj pokazalo, da je republikanska ideja neiztrebljiva na Francoskem. — Anarhist Vaillant, ki je vrgel v poslanski zbornici bombo, obsojen je na smrt. Ko se je proglasila sodba zaklical je: Živila anarhija!

Obrtnija.

Priprava za ogrevanje in prevetrovanje delarnic.

V vsaki delarnici je treba skrbeti za sveži zrak in pa za gorkoto. To se seveda dosega na razne načine, ali reči pa vendar moramo, da je po naših delarnicah v tem oziru še marsikaj želeti. Celó v delarnicah, katere veljajo za uzorne, večkrat nahajamo sprideni zrak; samo z lepim, visokim prostorom še nikakor ni vse storjeno. Preobširno bi bilo natanko razpravljati razne sisteme za ogrevanje in prevetrovanje. Nekateri ugajajo le za večje tovarne, ker so za manjše obrtnike predrage. Omeniti hočemo tukaj le neko napravo, ki ugaja tudi malim obrtnikom. Pod tla delarnice položi se glinasta ali pa železna cev, katere jedni konec se končava zunaj, da lahko čisti zrak vstopi v cev, drugi konec pa drži v peč, in sicer tako, da jo vroči plini v peči dobro ogrevajo. Na vrhu pa drži iz peči, da more ogret zrak iz nje. Ker je ogret zrak lažji, se rad vzdiguje iz cevi in širi po delarnici, ter jo ogreva. Na ta način torej dosežemo dve stvari. V delarnico prihaja čisti zrak in ob jednem se pa delarnica dobro ogreje.

Slab spriden zrak pa peč samo izsesava dokler gori in odvaža v dimnik. Še bolje je pa, če se skozi peč položi še jedna cev za odpeljavanje spridenega zraka. Da cev se začinja spodaj pri tleh, drži skozi peč in zgoraj drži v dimnik. Slabi zrak se zbira pri tleh in sili v cev, v peči se ogreje in se raztegne ter potem se vsled svoje lahkosti vzdiguje v dimnik. Tako imamo napravo za vedno obnovljenje svežega zraka v delavnici.

Cevi pri omenjenih napravah pa morata imeti zaklopnici, da se lahko ustavi menjavanje zraka, ako je to potrebno.

Za omenjene naprave so najboljše glinaste peči s kahljami. Poslednji čas delajo železne peči za mizarske delarnice. Te peči pa nimajo omenjene naprave, pač pa napravo za ogrevanje lima v vroči vodi. Ta naprava pa ni kdo ve kakšne vrednosti. Po vsej delavnici se sesede vlaga. Les postane večkrat tako vlažen, da ni za rabo, če se ne suši. Če se po zimi zelo kuri, mora se vsekako izpuščati vroča voda, da ne nastane preveč para. Marsikak mizar bi se torej že rad znebil take peči. Dobro bi pa bile, če se bi jim dala gori omenjena naprava za vrenjenje zraka.

Obrtnijske raznoterosti.

Nastop obrta. Finančno ministerstvo je rabsodilo, kdor hoče začeti kaki rokodelski obrt, more v svojem dotičnem naznanilu določiti kak poznejši obrok za začetek svojega obrtovanja. Davek se mu potem določi od tega poznejšega obroka. Ako pa obroka ne naznani, se mu pa davek začne od tistega časa, ko je naznanil obrt.

Prižiganje plinovitih svetilnic. V Čikagu so iznašli novo električno napravo, vsled katere se plinove svetilnice same

prižgo, ko odpro plin v tovarni, ravno tako tudi same ugasnejo. Prižigalci so torej ob delo.

Stroj za štetje glasov pri volitvah. V Parizu je nekdo izumil poseben stroj, kateri se bo dal pri volitvah porabiti. Stroj je podoben avtomatični tehtnici. Pri tem aparatu stopi vsak volilec na desko, in pri tem se oglasi električen zvonček in utihne še le, ko je volilec pritisnil na gumb, pri katerem je ime njegovega kandidata. Goljufiga ni mogoča, ker stroj deluje le jedenkrat, dokler je volilec na deski. Po volitvi se pa na stroji samo od sebe pokaže, koliko glasov je dobil kak kandidat.

Kmetijstvo.

Gorenjski pašniki v deželnem zboru.

Govor g. Povšeta.

Važen in ob enem nujno potreben predlog mi je utemeljevati, katerega naj bi visoka zbornica blagohotno ter resno uvaževala. Napotilo me je to pereče vprašanje razpravljati deloma marsikatera prošnja, katero so mi prišli z daljnega Bohinjskega izražati ondotni kmetje, deloma če dalje bolj se množeče razprave o tej zadevi v raznih domačih listih. Že leta 1891 govoril sem v državnem zboru o gozdnem zakonu, o njega pomankljivosti in o njega izvrševanju, katero je v veliko škodo našim živinorejcem, ki imajo pravico do paše v gozdih. Žal, da ta moj govor, ki je povsem stvarno razpravljal o tej zadevi, ni odpomogel nedostatkom ter ni odpravil krivic, ki se gode do gozdne paše opravičenim kmetom osobito po Gorenjskem.

Gotovo iste gospodje poslanci brali jako obširne razprave o teh zadevah prav v zadnjem času skoro v vseh domačih listih. Ti članki pač v raznih časopisih tiskani, kažejo, da to vprašanje mora biti zelo pereče, in ker so te deloma zelo obširne razprave brali naši kmetje, torej je vsa zadeva postala obče poznata; neizogibno je, da se to vprašanje tudi javno reši, in dolžnost našega deželnega zbora je, da se o tako važni gospodarski zadevi, ki je vitalnega pomena za cele okraje naše domovine, posvetuje, in če se prepriča, da so ona obdolževanja utemeljena, da vse potrebno ukrene v zboljšanje teh odnosajev, da se odpravijo v narodnogospodarskem oziru toliko škodljive krivice.

Mene in moje tovariše, ki so z menoj stavili ta predlog, vodi skrb za blagor, da smo to neovrgljivo in pereče vprašanje spravili v razpravo v tej visoki zbornici, ker nam je na tem, da se cela zadeva mirno presojuje, nedostatki ali krivice odpravijo in tako zopet pomiri vznemirjeno kmetško ljudstvo v ondotnih krajih.

Ne bom se spuščal v nadrobnosti celega vprašanja, katero se je po listih tako obširno razpravljalo, in opustiti hočem danes, govoriti o tem, kako se je postopalo pri uravnavi paše in odvezi zemljišč. Jaz za-se sprejem dejanske razmere, kakoršne so vsled dognanih obravnjav in ne bom preiskoval, kako so se vršile, izraziti si pa dovoljujem željo, da bi od kompetentne strani se ovrge trditve, kakoršne so v listih bile navedene, kako se je

izvrševala uravnava paše in odveza zemljišč, ker to bi služilo v pojasnjenje in ob enem v pomirjenje ljudstva, osobito onega, ki je prizadeto v tej zadevi.

Torej za-me velja dovršena, pravnomočno postala uravnava. Pač pa mi je dokazati, ali se do gozdne paše opravičenim kmetom njih pravica tudi popolnoma in dejansko izkoristiti omogočuje. In tu pa ne morem izogniti se trditve, in to na podlagi izjav in zatrditve od strani mož, obče spoštovanih znanih domoljubov, ki žive med narodom in katerim so te razmere povsem znane, da se ta postavno zajamčena pravica opravičencem krati, in sicer s tem, da se od paše opravičenim kmetom pri izvrševanju paše nagaja ter da se gozdni zakon napačno tolmači.

Gozdni zakon! Kaj naj o tem rečem? Kot kmetovalec ne morem si kaj, da ne bi izpovedal tega, kar mi veli moje prepričanje, da je res zakon v izključljivo obrambo gozda, in se kaj malo ozira na dejanske potrebščine gospodarstva sedanjega živečega rodu.

Tega ne trdim jaz sam, tako so govorili pred menoj sloveči možje v državnem zboru. Tudi jaz priznavam rad in v polni meri, da je gozdni zakon potreben, le to mu imam očitati, da se tako malo ozira na sedanje potrebščine osobito kmetskega ljudstva, katero iz svojega poljedelstva in živinoreje jedino se more še preživiti.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Nizka živinska cena. Iz gorenje dravske doline na Koroškem se nam poroča, da letos ljudem jako klaje primanjkuje. Zaradi tega bi marsikak kmet prodal kako govedo ali kupca ni. Cena živini je od lani pala za blizu 4 %.

Prosta vsake živinske kuge je sedaj Štajerska, kakor se uradno zagotavlja.

Peresa na klobukih. Veliko koristnih tičev se polovi, da dobe peresa, katera potem ženske nosijo na klobukih. V nekem nemškem listu pozivlje prošt Karl Landsteier ženske, da naj prenehajo z nošnjo tičjih peres, želeli je, da bi ta oklic kaj pomagal.

Eksekutivne prodaje posestev. Od 1868. do 1892. leta se je na Štajerskem prodalo 16.122 posestev, na katerih je bilo uknjiženih 69,223.289 gld. Upniki izgubili so skoraj polovico.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

(Dalje.)

Kakor sem že omenil, južna Florida bila je tedaj nova dežela, ki se je ravno začela naseljevati. Ob vspehu pomarančnega drevesa še ni bilo prav nič gotovega, ali špekulacija se je bila z vso gorečnostjo poprijela te stvari. Vsakovrstni čudeži o ugodnosti in zanesljivosti pomarančnega drevesa, so se tiskali in se razširjevali ne le po Floridi, temveč po vseh Zjedinjenih državah. Ta mesec, ko sem brodil po grofiji Orango